

Hoja po žerjavici

Ferdinand de Saussure kot pionir v preučevanju jezika kot takega z znanstvenim pristopom *lingvistike*¹ prikaže odlično paradigmo za pristop k pojmom sistema in strukture, ki sta odločilna pojma za logično-koherentno umestitev primera “zdravljenja s hojo po žerjavici”. Temeljni koncept Lacanove² strukturalistične psihoanalize po drugi plati pa je ta, da je naš um konstruiran na podlagi jezikovnega spomina, ki shranjuje doživljanje, dogodke in podobno v obliki jezikovnih kod, ki se že v samem sistemu, principu urejanja razlikujejo od kulture do kulture. Napake pri prevajanjih Biblije, kot nam jih nazorno prikaže Ute Heinemann v analizi krščanskega diskurza “Ne in amen!”, nastanejo ravno zaradi te nepremostljive raznolikosti med strukturami jezikov, ki so seveda temelj, sistem, po katerem se naše spominsko shranjevanje pojmov konstruira; napake pri prevajanju tako nastanejo zaradi razlike v sistemih, ki posledično tvorijo razlike v strukturi – struktura je tista, ki se obstoječemu sistemu vedno znova prilagaja ter ga s tem tudi nekako oblikuje. Način, princip, po katerem struktura deluje, je odvisen od asociativnih zakonov, katerih posplošene oblike tvorijo dvojje kategorij: tiste asociativne strukture, kjer se asociacije vežejo na nivoju besede, in tiste, kjer se asociacije vežejo na nivoju čutnih dražljajev.

Kje je torej tista skupna točka, tisti vezni člen, da se prevajanje in razumevanje drugega jezika začne? Menim, da je to, kar iščemo, ravno omenjen lingvističen koncept, točneje Saussurov koncept “jezik je strukturiran z govornico, obstaja pa

¹ (Saussure, 1997, str. 19–18) Ker knjige ni napisal sam Saussure, ker sta jo pravzaprav po predavanjih uredila njegova slušateljca, Charles Bally in Albert Sechehaye, je edina nam dostopna referenčna točka. Težava je namreč v tem, da so od poglavja do poglavja določene nekoherence v teoriji, zato se bom vselej skliceval na teoretsko enotnost v vsakem poglavju posebej, ker je pač enotna Saussurjeva teorija za vekomaj pokopana z njim samim.

² (Lacan, 1996, str. 24) “Nezavedno je strukturirano kot govornica” je temeljna maksima, kjer moramo natančno brati Lacana še na nekem drugem mestu, kjer poudari natanko besedico *kot*; to nikakor ni z *enako kot – differentia specifica* je ravno v tem, da je govornica podvržena bolj ali manj urejenemu sistemu jezika, nezavedno pa neurejenim simbolnim oblikam.

kot sistem.”³ Struktura je namreč tista, ki določa sistem spominov; to pretvorjeno v “prakso” pomeni govorjenje,⁴ način, kako sistem deluje. Lacan na tej točki vpelje pojem *nezavedno*,⁵ sistem je strukturi podrejen, tako kot je jezik podrejen govoricu ali kot je zavedno podrejeno nezavednemu. Zakaj sem tukaj uporabil izraz *podrejen*? Saj ni neke izmerljive količine, po kateri bi lahko sklepali o razmerju med enim in drugim, da o kakšni razmejivni niti ne govorimo ... Jasno, nobena “zdravorazumska oseba” ne bi sprejela dejstva, da je vse to, kar smatra za “objektivno”, navsezadnje umski konstrukt pod vplivom medsebojne izmenjave sistema in strukture, torej tistega zavednega in nezavednega, racionalnega in iracionalnega, izmerljivega in neopredeljivega hkrati.

Čeravno je znanost uspela definirati kar precejšen del pojavov, ki nas obdajajo v svetu – v tem “zunanjem” momentu našega življenja, so ji procesi, ki delujejo v mišljenju, ostali nedosegljivi zaradi neempiričnega obstoja, ker se pač nematerialno ne da izmeriti v nekih “idealnih razmerah”. Po takem načinu razmišljanja je razumljivo, zakaj so vede, ki so povezane z nerazumljivimi in nelogičnimi, iracionalnimi pojavi, postavljene v ozadje; tu jasno vidimo poteze naše zahodne kulture: manično definiranje sveta okoli nas je privedlo do tega, da se je meja med mitom (historična vednost) in znanostjo (apriori dana vednost) skorajda popolnoma zabrisala.⁶ Tisto “pozabljeno”, na katerega se je vsakvrsten koncept mita nanašal in ga konstituiral kot realno, si je sistem “podredil” samo toliko in samo do te stopnje, kolikor je sam sposoben svoje zmožnosti tudi empirično dokazati – v sistemu znanosti mora za vse obstajati neka racionalna razlaga, ki je lahko preverjena v danem objektiviranem (“idealiziranem”) okolju. V nasprotju s strukturo, ki postavlja meje zgolj v človeškem “repertoarju” govoric, ki nam nudi izbiro, kako lahko kaj (neko stvar, objekt preučevanja) opišemo, sistem potrebuje empiričen objekt, ki obstaja in ki je, naj tako rečemo, statičen⁷ v pojavnosti

³ (Saussure, 1997, str. 19–18) Beseda “obstoji” se nanaša na objektivno danost jezika kot takega, kar ne moremo reči za govorico.

⁴ Govorjenje, kot je pokazala nadvse zanimiva študija Romana Jakobsona (Jakobson, 1996b, prim.), ni zgolj artikulirana govorica po pravilih jezikovnega sistema, ampak tudi petje in govorjenje afazičnih bolnikov – vidimo lahko, da govorjenje ni nujno vezano na jezik, pa čeprav od njega črpa vsebino.

⁵ (Lacan, 1996, str. 21–31) Lacanovo pojmovanje nezavednega temelji na Freudovem konceptu, le da se v francoski različici nezavedno tesno pripenja na zakone, ki naj bi vladali v govorjenju – temu Lacan pravi *lalangue*. Besedna skovanka, ki združuje obe razsežnosti: jezik, podvržen lastnemu sistemu, in govorico, podvrženo strukturi, kako je jezik v našem nezavednem strukturiran – nezavedno ne sistematizira, temveč “premešča in zgošča”.

⁶ (Levi-Strauss, 1994) V medkulturni študiji francoski antropolog pokaže, kako miti v zahodni kulturi niso kratko malo zginili, temveč jih je znanost dobesedno posrkala vase, jih podredila strogim znanstvenim kriterijem objektivnosti – od njih ni ostalo zgolj slikovito izrazoslovje, ampak tudi celotna tradicija okoliščin, ki so bile s temi miti reprezentirane (kultura verovanja npr.).

⁷ Če je jezikovni sistem statičen, je zato, ker je zapisan in legitimiran kot objektivno veljaven ravno zato, ker se formalno gledano vsakdo podreja istim pravilom, istim zakonom sestavljanja stavkov in izbire najustrežnejših izrazov. Struktura govoric pa je po drugi plati taka, da nudi neskončno možnosti, kako je lahko ena stvar

obliki. Od kod naj bi torej druga plat tega istega kovanca črpala dinamičnost? Menim, da je potrebno za odgovor natančneje pogledati Lacanovo pojmovanje subjektive želje. Čeravno bi bilo zares težko opredeljevati, kako se želja nekega subjekta pojavlja v govorici, nam želja nudi odličen paradigmatični primer, kako neki objekt obstaja, čeravno v neposrednem dosegu naših čutov, ne v zaznavni podobi. Kako se želja izrazi drugače, če ne ravno v tem, da jo izgovorimo, da jo izrazimo? Ni dovolj, da na željo mislimo – moramo jo tako ali drugače izraziti, nakazati, in kako bolje bi to človek lahko naredil, če ne s sredstvom, ki mu je najbolj domače: z govorico. In ker je govorica podvržena zakonom jezikovnega sistema, se nam vselej kaže kot nekaj nam tujega – domačnost je v tem, da smo mi sami tisti, ki rečemo “jaz”. To je točka, kjer se subjekt vpiše v lastno govorico in tako postane učinek povedanega – je tudi stična točka, kjer se psihoanaliza sreča z lingvistiko, kjer se iracionalno sreča z objektivnostjo: “(Ö) lingvistika, katere model je kombinatorična igra, delujoča v svoji spontanosti, sama od sebe, na pre-subjektiven način (Ö) Ta struktura (lingvistike, ki je metoda preučevanja sistema jezika – dodal M. K.) nam vsaj zagotavlja, da je za izrazom nezavednega nekaj, kar je moč kvalificirati, kar je dostopno in kar je moč objektivirati.” (Lacan, 1996, str. 24–25) Lingvistika je torej pogoj možnosti veljave psihoanalitiškega teoretičnega pristopa k pojmu nezavednega in nudi oporno točko za simbolni sistem, ki je na delu v situacijah, v katerih nimamo neposredne objektivne razlage vzrokov in učinkov, a stvar vendarle deluje. Kot bomo videli pri našem preučevanem primeru, obstaja neki razmah med vednostjo izvajalca “hoje po žerjavici” in udeleženci, ki se raje oprejo na vednost izvajalca v primeru, ko je očitno poudarjen razmah⁸ med vzrokom in učinkom. Ravno ta neprekoračljivi prepad med tem, kar si predstavljamo, da obstaja, in tem, kar doživimo kot popolno protislovje glede na to, kar pričakujemo – ravno v ta prepad se umešča polje nezavednega. Da pa bi lahko bolje razumeli in aplicirali do sedaj povedano o lingvističnih kategorijah v polje “alternativnega zdravljenja”, kakršnemu je bil priča avtor, je nujno potrebno vpeljati še en Lacanov koncept: funkcijo *pogleda*. Lacanova obravnava *pogleda*⁹ pokaže, kako se refleksija (navznoter usmerjeno

opisana in navsezadnje lahko opisuje tudi stvari, ki ne obstajajo – v tem primeru se lahko pojavijo besede, ki ravno v tem, da “nič ne pomenijo”, vztrajajo kot realnost, saj omogočajo obstoj vsega, kar “resnično obstaja”. Taka beseda je npr. *Mana*, ki jo je Levi-Strauss (Levi-Strauss, 1994, prim.) postavil v samo osrčje strukture mitov. Glej tudi obsežno in natančno študijo O težavah z mano (Šterk, 1998, prim.).

⁸ Ravno v ta zamik skuša Lacan umestiti koncept nezavednega, v ta razmah, kjer se vsak subjekt znajde v poziciji nelagodja, zaradi nedomačnosti ali nerazločljivosti konkretne situacije, kjer običajne miselne figure ne delujejo več, kot bi morale. “(...) med vzrokom in tistim, kar ta vzrok določa, vselej nekaj šepa.” (Lacan, 1996, str. 26)

⁹ Lacan obairno govori o funkciji pogleda v zvezi z “nepojmljivim” v sklopu predavanj pod naslovom “o pogledu kot *objet petit a*”. Na ta sklop poglavij se bo nanašala vsa razprava. Sam Lacan postavi pogled za paradigmatični primer orisa pojavnega nezavednega: “Kolikor lahko pogled, pogled kot” *objet petit a*, simbolizira osrednji manko (Ö), je po svoji naravi” *objet a* reduciran na točko, zginjajočo funkcijo – pušča subjekt v nevednosti o tem, kaj je onstran videza.” (Lacan, 1996, str. 75)

mišljenje) pravzaprav vselej dogaja – tudi ko razmišljamo in preučujemo neki vnanji objekt, ga vselej introvertiramo v nas same. “Ko gledam konzervo rib, imam občutek, da me ta gleda,” so nekako povzete Lacanove besede v primeru, ki ga navaja kot lastno izkustvo razmika med pogledom in objektom pogleda, ter sliko, ki naj bi bila korelat tega izbranega objekta: “Slikin korelat, ki ga moramo postaviti na isti kraj kot sliko, se pravi ven, je točka pogleda. Mediacija med prvim in drugim, to, kar je med obema, je nekaj, kar je po naravi čisto drugačno kot geometralni optični prostor, nekaj, kar igra prav obrnjeno vlogo, kar ne deluje zato, ker bi bilo prepustno, pač pa, prav narobe, ker je neprosojno –, je zaslon.” (Lacan, 1996, str. 91) In ta zaslon bomo kasneje v tekstu imenovali *vel*, zavesa, ki preprečuje ravno to, da bi pacienti videli realnost, ki se jim odvija pred očmi. V stanju, ko so docela podvrženi izvajalcu “hoje”, so podvrženi njegovi “vednosti”, njegovemu simbolnemu sistemu, ki ne dopusti realnosti, da bi utrla pot skozi zaveso, ki si jo je ta vednost sama postavila kot pogoj za obstoj in veljavo – pacienti so ujeti na točki “verjetja” izvajatelju, ravno zaradi tega ne uvidijo realnega dogajanja, ki bi to verjetje porušilo, če bi bilo uzrto. Na tej točki bi lahko sledili Lacanovemu citatu ene izmed Mojzesovih knjig, ki pravi o vernikih: “Oči imajo, da ne bi videli. Da ne bi videli česa? – Prav tega, da jih stvari gledajo.” (Lacan, 1996, str. 102)

Sedaj ko smo nekako osvojili teoretske koncepte, ki bodo v uporabi v nadaljnjem obravnavanju tega fenomena, lahko nadaljujemo s kratkim pregledom, kako je ta postopek “alternativnega zdravljenja” pravzaprav potekal, kako so ga v pojavni obliki organizirali “zdravnik” in njegovi pomočniki.

Začnimo pri glavnem organizatorju dogodka, organizatorju *happeninga*: vedno, ko se prakticira neka nova izkušnja, imamo opraviti s stvarmi, ki v naš vsakdanjik vrinejo ne ravno tipične vzroke za razmišljanje, ki mora biti tehtno in nenehno, če hočemo pravzaprav razumeti, po katerih predpostavkah deluje sistem zdravljenja, pojmovan kot “hoja po žerjavici”. Torej, organizator, ki ima vlogo *guruja* ali duhovnega vodje, naj bi naš zahodnoevropski duh pripravil do tega, da podplate sooči s tisočimi stopinjami Celzija petmetrske ogljene preproge in pri tem pripravi telo do tega, da naj se ne bi opeklo, torej da ne bi reagiralo logično, racionalno – tako kot ustreza našim miselnim konceptom soočanja z ognjem.¹⁰ Sam vodja se hvali s študijem ‘fenomena žerjavice’ na Vzhodu, kjer naj bi se v stiku z velikimi mojstri naučil postopka, po katerem se lahko soočimo z našimi strahovi, fizičnimi boleznimi, in tako dalje; s premagovanjem naših miselnih predpostavk jih lahko

¹⁰ Po vseh zakonih Znanosti zahodne tradicije, od fizike, kemije do biologije in medicine, je stik kože ali mesnega tkiva z izredno visokimi temperaturami kratkomalo škodljiv in za tkivo samo – uničujoč. Ob takih poškodbah se pojavijo mehurni izpuščaji, koža odpade in ostanejo brazgotine. Zagotovilo, da se našim nogam ne bo zgodilo enako kot v običajnem primeru, nam je naš “guru” podal z navodili, katerim naj bi mi morali slediti; sicer bi sledila bolečina. Jasnno razvidno je, na čem temelji tako diskurz: strah pred bolečino po eni plati, po drugi pa vera v ozdravitev.

tudi premagamo. Naj povem, da omenjeni voditelj zahteva od vsakega udeleženca¹¹ “hoje” po 5000 slovenskih tolarjev, popolno podrejenost in ubogljivost. S pristopom k njegovi stvari garantira duhovno rast in ozdravitev telesnih in duhovnih bolezni. Soba, v kateri potekajo vodene meditacije, je bela – izžareva belino, to takoj asociira na varnost, čistost, pristinost, enako je oblečen tudi sam doktor (srajca, hlače, cikle) na usnjenem sedežu, ravno malo dvignjenem nad tlemi, na belem podstavku. Celotno opremo, torej glasbeni stolp z raznoraznimi melodijami narave in z umetnimi pomirjajočimi zvoki upravlja sam, prav tako tudi računalnik in projektor, s katerim na steno projicira slike, ki kažejo, kateri deli telesa bodo v tem procesu motivirani. Pomočnikov je več, od “čuvajev ognja”, ki skrbijo za varnost, do “materialističnih posrednikov” (ker se sam pač ne dotika vulgarnega denarja) in še raznoterih drugih, ki skrbijo za postranske elemente (kuha, obliži, bakle ipd.), posebej bi omenil njegovo ženo, ki – kot bomo videli kasneje – pravzaprav igra ključno vlogo, kar se tiče *verovanja*: ona sama, kot predstavnica verodostojnosti in vere v lastnega moža, bo hodila po oglju prva.

Če se za trenutek obrnemo še k “pacientom”, lahko povemo, da smo semkaj prišli iz heterogenih razlogov, od katerih so bili najpogostejši: A) *bolezen*: primerki ploskih nog, bronhitisa, obolenja prebavil ali celo prehlad. Zakaj jih tukaj dajem v eno kategorijo? Namreč zato, ker so to bolezni telesa. A ker temeljna predpostavka nakazuje B) *duševno* (kasneje *um*) premoč nad telesom, so tako tudi te bolezni ozdravljive s tem postopkom. Drugi najpogosteje omenjen razlog je bila C) *radovednost*, kaj bo nauk postopka, kaj bo nekdo pridobil (seveda na duhovni ravni, saj radovednost izhaja iz *želje*), potem ko bo to poizkusil, ko bo svoje telo in duha pripravil do tega, da se telo podredi duhu. Drugi so prišli ali zato, ker so jih znanci povabili (tudi mene), ali zato, ker jih pač te stvari zanimajo in se že redno ukvarjajo s spiritologijo. Zase moram povedati, da iz teh kategorij odstopam, kajti že od samega začetka sem menil, da je to (predhodne meditacije) navadna farsa in da je “zvijača” ravno v hoji sami in v *načinu*, kako je žerjavica pripravljena. Uvrščam se torej pod posebno kategorijo razlogov: D) *skepsa*.

Torej, same meditacije so razdeljene v tri dvourne sklope; prvi del je namenjen predstavitvi vseh udeležencev in kratki obrazložitvi, zakaj smo prišli, ter uvodni predstavitvi zdravljenja in prepričevanju udeležencev, zakaj naj bi “stvar sama” resnično delovala in kako “v resnici” to poteka. Drugi del zavzema dvourno razlaganje *čakr*, to je energetskih točk našega telesa, po katerih se pretakajo duhovne in telesne tekočine, takoj zatem pa je bilo treba v tišini oditi na sosednji grič (15 minut hoje), kjer je potekal častni prižig, “blagoslovitev in magični ritual”, s katerim naj bi se “vaše (naše?) duše povezale z ognjenimi!”, če citiram “strokovnjaka”, ki je vse vodil.

¹¹ Teh naj bi bilo povprečno po 30 na skupino, torej 30 v enem dnevu dela, končni zaslužek torej znaša 150.000 SIT.

Po prehodu (seveda spet v tišini) in nazaj do kočice je bilo treba spet v sobo za meditacije na še eno dvourno pripravljanje.¹² Po treh meditacijah je nastopil trenutek, ko se je trideset zbeganih obrazov napotilo na prej omenjeni grič, kjer je dva metra visoka ognjena grmada postala petmetrska "sprehajalna steza" žerjavice in oglja. Sledil je obred in hoja čezenj ter posledično objemanje in vzkliki zadovoljstva. Tako na grobo povzeto je to izkušnja, v katero se bomo poskušali teoretično poglobiti ...

Ker je ključ do tega, da se telo ne bi poškodovalo med samo hojo po žerjavici, v predhodni pripravi našega duha, potem so meditacije nujne – ali pa ne, kajti če ne sledimo natančno navodilom duhovnega vodje, potem ne bo učinka in lahko postane stvar nevarna. Začnemo torej z opisom prve meditacije: predstavitev sama.

"Imenujem se Ladislav Medvešček, za prijatelje Lado, iniciativno ime Adi, torej sem za vas Adi." Tako se je naš "guru" predstavil in že s tem razmejil sebe od drugih ter se še nadaljne povišal s tem, ko je (poleg povzdignjenega belega, usnjenega sedišča) vedno znova ponavljal, da je čez "spravil" (torej sebi pripisal vse zasluge) že 50.000 ljudi (ekonomski dobiček = 250 milijonov tolarjev); z oblikovanjem pozicije, ki naj bi ustrezala temu, da je "duhovni vodja" po definiciji tisti, ki ljudem *pomaga*, da se opogumijo, potem pa sam zavzame to pozicijo, tako da brez njega nihče ne bi bil sposoben opraviti hoje, četudi se je je udeležil že petkrat ali celo petnajstkrat, kot so omenili nekateri na začetni predstavitvi.

Med prisotnimi je bilo namreč mnogo takih, ki so "hojo po žerjavici" vzeli za stalen obred, in to pri istem spiritualnem vodji (po nekajkratnem obisku dovoli prijateljstvo, torej ga lahko imenujejo tudi Lado, prijatelj). Odvisnost, ki nastane pri takem odnosu, je podobna odvisnosti od nekega zdravila – težavi, ki jo proti imamo, se le naučimo uporabljati "magično tabletko" in to je to. Aluzija na tabletko, torej sodobno farmacevtsko iznajdbo, ni naključna, kajti sam postopek ima status "alternativne medicine", vedno bolj uveljavljene stroke, a nikjer docela priznane kot znanost. Tukaj se je treba vprašati: zakaj? Logično, postopek zdravljenja ne uspe zmeraj, sklepamo lahko, da je odvisno od posameznika samega, koliko se bo podvrgel naukom, ki mu jih narekuje guru. Subjektivna psihološka sestavina in *avtosugestija*¹³ so tiste stvari, ki v postopku naredijo razliko: če je

¹² Ker me je že prvi sklop meditacij prepričal, da je besedičenje "mojstra" navadna farsa in da mora razlog uspešne hoje tičati drugje, sem se nekje sredi druge meditacije odpravil iz sobe, zato so me drugi organizatorji začeli oštevati, češ da če se ne bom udeležil meditacij, mi ne bodo pustili, da se udeležim same "hoje". Vseeno sem odšel ven na klopce, ker sem vedel, da take prepovedi ne bi mogli v resnici izvršiti – navsezadnje sem že plačal, in če se hočem opeči ali ne, je to moja stvar, ne njihova. Udeležil sem se prižiga grmade, kjer bo kasneje potekala "hoja", po tretji meditaciji pa sem se priključil obnemeli koloni pacientov na poti do griča, kjer nas je čakala ognjena preproga.

¹³ Nazoren prikaz neomejene moči avtosugestije nam nudijo neevropske kulture, predvsem bi rad omenil ljudstvo, ki *veruje*, da če stopimo na senco drugega, ta zagotovo umre – toliko verujejo v to, da če mu drugi stopi v senco, potem človek tudi res umre. Temelji in deluje po nekakšnem načelu "medsebojne recipročnosti", torej ni nikoli stvar posameznika, temveč vedno kolektivni pojav. Za podrobnejšo analizo fenomena avtosugestije si je potrebno pogledati že omenjeni deli o mani – mehanizem učinkovanja duha na telo je tesno povezan s konceptom mana.

namreč hoja sama uspela v sto odstotkih brez poškodb, je razlika v (ne)uspešnosti zdravljenja zgolj v tem, ali bo kdo po postopku ozdravljen ali ne. Temelj avtosugestije pa je ravno dejstvo, da ni dovoj strokovna izobrazba zdravnika, temveč tudi disciplina pacienta, pravzaprav disciplinirano verovanje pacienta, da je postopek učinkovit. Če se za trenutek vrnemo na vez, ki jo samoimenovani guru vzpostavi s tem, ko nas (prisostvujoče) postavi v vlogo pacienta in sebe v vlogo doktorja. Če doktorja ne ubogamo in delamo po svoje, bodo posledice lahko nevarne – in tukaj je že druga karta, na katero igra v uvodnih meditacijah: *strah*.¹⁴ “Poglavitno je, da se bojite, kajti to ni šala, to je resna preizkušnja vašega duha in telesa.” Te besede je ponavljal nenehoma. Če se je kdo v predstavitvi izpostavil kot “tisti, ki v to ne veruje, zmoget bom sam”, ga je kratkomalo utišal z neslanimi šalami o “gorečem peklju” in “pečenih podplatih”. “Kdor se ne boji, bo skoraj zagotovo spečen ...” Simbolika, ki tukaj vznikne, prenese ciljni objekt (žerjavica) na višjo strukturalno pozicijo, na pozicijo, kjer je tudi vodja “hoje” sam (torej tisto pozicijo, ki jo je treba spoštovati in se ji podrejati), šele takrat se lahko začnejo druge meditacije. Priznati moram, da sem med prvimi občutil trenutke negotovosti v mojo skeptičnost, na trenutke sem mu bil celo pripravljen verjeti, ampak pripombe so mi dajale vedeti, da nekaj nikakor ne gre skupaj. “Koliko pa imaš let?” je zmeraj vprašal samo fantke in punčke, starejše je kratkomalo spuščal, ljudi srednjih let, torej sovrstnike, pa je spravljal v smeh s šalami. Še posebej rad pa je imel kratke “spogledljive” dialoge z ženskami njegovih let. Vse te poteze sem povezal s tistimi, ki sem jih opazil pri “običajnih” zdravnikih: podobnosti se opazijo tudi v intonaciji avtoritarnosti, zdravniški strokovni jezik pa je zagotovilo objektivnosti. Ako pogledamo budiste, fakirje in druga meditativna bitja, ki imajo za sabo tisočletja tradicije meditacij, in jih postavimo nasproti omenjenemu evropskemu strokovnjaku, potem je jasno, da četudi je stvar resnično *študiral*, to še ne pomeni, da je enakovreden vzhodnjakom, torej izumiteljem tega postopka – vednost meditacij prenese iz njihove specifične tradicije v drugo, zahodno tradicijo, ter tako to vednost umesti kot “mistificirano” ravno zaradi tega, ker je našemu (zahodnjaškemu) umu “nedostopno”.¹⁵ Torej,

¹⁴ Strah pacienta se konstituira zaradi “nevednosti”, “nedomačnosti z objektom, s katerim bodo ozdravili njegove telesne in duševne hibe. Ker tega objekta, torej žerjavice, po kateri se hodi, ne poznajo, se vsi absolutno zanašajo na vednost voditelja, ki jim objekt nudi v “domači” obliki ravno zaradi tega, ker ga sam pozna. V tem oziru je ta relacija zelo dobro prikazana v Lacanovem doktoratu, kjer pravi: “težava nastane v tem, da ne vemo, ali je naša vednost sprva spoznanje osebe še pred spoznanjem predmeta (...) in ali ni za človeštvo predmetnost pravzaprav sekundarnega pomena.” (Lacan, 1980, str. 306 – prevedel M. K.)

¹⁵ Ko sem opazoval po hiši ponosno razpostavljene biografske podatke o samem voditelju “hoje”, so me sprva prepričali o tem, da se je šolal pri velikih mojstrih Vzhoda; nato pa sem pomislil in malo preračunal datume, ter ugotovil, da se ta človek pravzaprav ni nikoli zares ustabil med potovanji po eksotičnih deželah, da se v nobeni ni mudil prav dolgo (največ leto) – kako je lahko v tako kratkem času dobesedno “posrkal” vase vso modrost Vzhoda s svojimi tehnikami? Moja predpostavka je bila ta, da se je enostavno naučil tehnike hoje in vso modrost priredil zahodnjaškemu umu, tako da je lahko predajal naprej, nam, laikom v teh zadevah.

uvodno predstavljanje in indoktriniranje načel, ki naj bi veljala ves čas, med drugim stroga tišina in prepoved govora, so bili odlična podlaga za drugo meditacijo; ako bi ljudje med seboj govorili, bi motili tiste, ki se skušajo koncentrirati. Iz tega pa lahko sklepamo, da tisti, ki so hoteli govoriti, ker so imeli recimo pomisleke o verodostojnosti celotnega postopka, tega niso uspeli storiti in preveriti pri drugemu, kako kdo stvar dojema.

Tišina, nemožnost medsebojnega preverjanja mnenj o dani "nedomači" situaciji, kombinirana z ustrahovanjem, je pomenila popolno prepustitev subjekta samemu sebi – introvertiranost, ki pa je na poti do samega sebe odnesla s seboj še druge dražljaje okolja; koga drugega besede in sliko, če ne tega, ki je meditacije vodil. V protislovju sam s seboj je vodja "hoje" svoj glas umestil kot zagotovilo za to, da se bo vse izteklo dobro in čeravno je ponavljal, da je vse odvisno od pacientovega duha, je hkrati s tem deloval tudi na njegov pogled in uho – presmeritev pozornosti in ponotranjenje njegove lastne prezenca, prek instance glasu, sta vse paciente slepo "pripela" na njegovo neomajno vodstvo v obliki zdravniškega diskurza. Ker pa sem sam od meditacij odstopil, sem si uspel konstruirati mnenje, ki ni dopuščalo "prevaranta" in njegovih naukov. Postal sem "veren skeptik", ko sem si zadal, da bom vsak nauk obrnil na glavo ter počel ravno nasprotno; če je ukazal, naj bomo tiho, sem sam skušal vzpostaviti čim več dialogov, če je rekel, naj gremo levo, sem šel desno. Umestil sem se v sistem, kot tisti strukturalni element, ki je skeptičen, neveren do "subjekta, za katerega se predpostavlja da ve", torej *SujetSupposerSavoir*,¹⁶ če citiram Lacana (Lacan, 1996: prim). Čeravno sem se naslonil na celoten simbolni red vodje "hoje", sem se do njega obnašal drugače, z negacijo vodstva samega, torej tako, da sem uspel v celotnem postopku vselej biti zunaj in znotraj hkrati. Zdi se, da se je v drugih pacientih vzpostavila vez, ki jim je potrdila lastni vzgib (zavest o tem, da njihovo telo na nekaterih točkah propada, neizogibljivo boleha) samodestrukcije: "Ni dobrega brez zlega, ni dobrega brez trpljenja, s čimer ohranita to dobro in to zlo naravo izmeničnosti." (Lacan, 1996: 225). In ta izmeničnost se jasno kaže v našem primeru v tem, da po eni strani deluje strah pred bolečino, ki jo lahko žerjavica povzroči, po drugi strani pa zdravnikovo zagotovilo, da se jim ne bo ob korektnem upoštevanju navodil zgodilo nič hudega.

¹⁶ (Lacan, 1996, str. 215–227) V tem delu predavanja Lacan označi naslovljeno osebo z neko zahtevo po razumevanju subjekta (v našem primeru so to pacienti, ki se ozirajo na predpostavljeno vednost "zdravnika") s "subjektom, za katerega se predpostavlja, da ve" (Lacan, 1996, str. 217). Kot poudari Lacan, ni nujno, da vlogo zaseda specializirani analitik, temveč je lahko kdorkoli, le da si ga je pacient izbral kot nosilca te funkcije. Ker so bili omenjeni pacienti "zavrjeni" v tradicionalni medicini (zdravstvena institucija pač ni imela sredstev za adekvatno zdravljenje), so se naslovlili na njen samooklicani korelat, torej alternativno medicino s svojo metodo zdravljenja sebe, telesa z lastnim duhom.

Druga meditacija. Tema, ljudje sedijo v prepolni sobi z omejenimi količinami zraka ter usmerjajo pogled na platno, z ušesi pa poslušajo glasbo. Sam vodja je o *čakrah* razlagal razne lastnosti, ki so bile navidez podobne orientalskim naukom, že površinsko gledano pa so bile evropsko napačno konceptualizirane: "Barva te čakre je zelena, nahaja se med anusom in falusom, pri ženskah vagino, strokovno ime je pleksus." Zdravniško izrazoslovje obvlada ravno tako spretno kot orientalsko: vsaka točka se je strokovno imenovala pleksus in še nekaj; pleksus pa, kot vemo, obstaja samo na enem mestu, a doktor je kar brezbrizno dodeljeval vsem drugim čakram mesto na raznoraznih pleksusih, o katerih nismo še nikoli slišali. Drugi očitni protislovni izpad je bil v tem, da ko je navajal "vzhodnjaška" imena, ki jih je dodeljeval čakram, se ni oziral niti toliko, da ne bi ponavljal enih in istih, ki so se ob natančnem poslušanju ponavljala več kot samo dvakrat: "Pa, bi, ni, či, ti, ki, li Ö." Po dolgem naštevanju se ni slišalo nič drugega kot neko mrmljanje v prazno sobo. "Pomembno je, da se skoncentrirate, ne da razumeti besede." Edino nahajališča v človeškem telesu je bilo razumeti, in to je delovalo kot proces introvertiranja, da so o sebi razmišljali "navznoter". Zahodni svet je že zdavnaj opustil refleksijo kot način mišljenja, zato je edini način, da se neki povprečen "evropozakompleksan" Slovenec spravi čez ogle, ta, da ga nezavedno s štiriurnim omenjanjem in kombiniranjem nahajališč čakr spraviš do tega, da omisli sebe kot jaz. In tukaj ne morem mimo tega, da ne bi omenil Descartesa in njegovih *Meditacij*: da jih je napisal, se je najprej spravil v oddaljeno bivališče stran od sveta, končna maksima pa je bila: "*Ego cogito, ergo ego sum.*" Kaj se torej zgodi, ko *cogitiramo* sebe kot subjekt? Razcep jaza na nadjaz in nezavedno, kjer je nadjaz primeren v situaciji, ko se moramo postaviti na "višjo raven", v višjo predstavo, kot smo v običajnem življenju navajeni. "Mislim, torej sem" ima po drugi plati rahlo zagato, kot jo je izpostavil Lacan, kajti subjekt se skonstruira ravno tam, kjer ni opazen, tam, kjer je *nezaveden*: "Mislim" je logična posledica človeške biti, torej je "bit" možen samo, če "mislim". Subjekt (jaz sem) in objekt (jaz mislim) se porazgubita vmes, v tistem "torej", ki je pravzaprav sklep, s katerim celoten razcep poteče: "torej" je logična metoda odkrivanja sveta, na kateri temelji znanost. Nezavedno, torej tisto, kar nastane ob razcepu jaza, ki se sproži kot obrambni mehanizem logocentričnih Evropejcev ob spoprijemanju z novim, neznanim, ki nam vzbuja strah in tesnobo: potiskamo jo v nezavedno.

Podobno se dogaja v primeru "hoje po žerjavici": naše nezavedno je posrkalo vse nauke, ki nam jih je natvezil "psevdocdoktor", ter tako pripravilo jaz, da bo hodil čez žerjavico in dolgoval vse zasluge ravno duhovnemu vodji; nič drugega ni počel, le manipuliranje z občutki in verovanji prisotnih ljudi – kar pa je najbolj presenetljivo: z njimi (z nami) je manipuliral pod zavestnim pristajanjem, pravzaprav so pacienti še prosili za to: "Prosim, manipuliraj me tako, da bo moje telo

zmoglo več kot zmorem sam!” bi se lahko glasilo verovanjsko določilo na pacientovih ustih.

Tretje meditacije. Kot sem že omenil, sem jih izpustil, ker me enostavno ni prepričal v prvih dveh, torej sem sklepal, da me tudi v tretjič ne bo; odmaknil sem se stran, ven na leseno klopco, vse do tedaj, ko je po skoraj dveh urah stopila predme truma “vernikov” v koloni eden za drugim, počasi premikajoč se proti griču, kjer nas je čakala “ognjena preproga”. Kaj se je med tem dogajalo, je sila zanimivo, če pogledam na stvar za nazaj: dejstvo je, da sem ostal sam, kajti tudi kolegi, s katerimi smo na začetku kovali ideje “Kje je trik?”, so podlegli ustrašovanju in meditacijam, tako da mi je ostala za družbo samo knjiga in jaz sam – tukaj pa je potekel razcep, kajti hote ali nehote sem moral razmišljati o sebi, kako bom hodil po žerjavici. Razcep mene kot subjekta je potekal sicer drugače kot pri drugih, pa vendar sem v tem spekulativnem kovanju raznoraznih idej, kje da je zvijača, pravzaprav kar nekajkrat čutil dvome o lastnem početju (počenjam nespametno s tem, ko ne meditiram in tako dalje). Vse pa se je prej ali slej naslonilo na enostavno, a zelo trdno formulo, s katero sem razcepljanje lastnega jaza fiksiral na točko realnega: če bodo vsi šli čez goreče oglje, bom zmogel tudi sam – logično, če njih ne bo speklo, tudi mene ne bo. Skleпам, da so se podobni mišljenjski procesi odvijali tudi v glavah vseh drugih udeležencev meditacij: čeravno je bila refleksija pri njih predpostavljena in vodena, pri meni pa nujna, glede na to, da sem bil sam – menim da med enim in drugim ni prišlo do neke temeljne razlike, kar se tiče simbolne oblike, razlika je bila le v tem, da sem se jaz trudil ohraniti koherenco jaza, drugi pa so sledili vodeni razcepitvi jaza na nezavedno, na njihov “nevedni jaz” in doktorjev “vsevedni nadjaz”. Njihova točka realnega se je nahajala v instanci vodje “hoje”, moja pa v njihovi instanci, v tem, da zagotovo obstaja “tehnična zvijača”, ki omogoči varno hojo čez plamene. Izdeloval sem laične spekulativne teorije o tem, kje je morda zvijača: vlaga pod podplati, voščena preproga čez žerjavico, pa tja do najbolj banalnih primerov, recimo lepo okrašena tapeta, ki pokriva celotno površino in daje vtis, kot da gre še vedno za resnične plamene. Takšni in drugačni banalni primeri v neskončnem premišljevanju, kateri bi bil najbolj verodostojen, so mi nekako dali slutiti, da se v nekaj moram prepričati, drugače iz vsega skupaj ne bo nič; podlegel bi namreč strahu v tem, ali se morda ne motim. Če bi bil namreč stoodstotno prepričan v lastno razmišljanje, torej če bi *veroval*, da obstaja ta zvijača in da je meditacija vulgarno rečeno *bullshit*, potem se ognja ne bi bal – s tem pa, ko sem zavračal strah zaradi psihološkega vsiljevanja doktorja, sem ponotranjil tudi strah, ki ga producira moj um sam; strah pred ognjem – to je nagonski strah, ki varuje telo pred poškodbami. Ko sem razcepil subjekt (strah) od objekta (oganj), se je dana situacija podkrepila v mojem nezavednem, s katerim sem kasneje stopil na ogenj

– lahko bi rekel, da sem veroval v to, da je moje nezavedno že razumelo, za kaj gre, in če bi bila resnična nevarnost, bi nezavedno odreagiralo tako, da se ne bi poškodoval. Če bi pa resnično stopil in se ne poškodoval, potem bi bilo treba priznati premoč uma nad telesom samim. Ob premlevanju možnega in nemožnega je mineval čas, po dolgotrajnem branju in čakanju na konec vseh pripravnih meditacij sem se pridružil vijugasti koloni vernikov, tako da smo se vsi skupaj odpravili na “grič dogajanja”.

Hoja po žerjavici. Če na kratko obnovim omenjene “individualne meditacije”, ki sem jim bil nezavedno izpostavljen, potem moram najprej povedati, da je jaz, ki se je odpravil na grič, opustil vse skeepse, ki so morebiti nastale. S tem je jaz potrdil ravno nezavedno, ki je v procesu samoprepričevanja nastalo nekako kot “rezervno kolo”, če bi moj nadjaz in njegova na hitro skrpana laična znanost podlegla dejstvu – menim, da se je drugim dogajalo podobno, samo na drugačen način. Stali so vsi v tišini, v krogu okoli žerjavice. Pogled so upirali v daljavo, kot hipnotizirani, a na njihovih obrazih sem lahko prebral njihovo še preveč očitno prisotnost na kraju dogajanja – strah v očeh in tresočih gibih ter nasilno odvracanje vsakega poskusa govorjenja, ki sem ga skušal vzpostaviti z nekaterimi pacienti. Pogled na petmetrsko ognjeno ploščo, kjer je bila žareča žerjavica vidna samo od strani, zaradi ogromne količine dima, ter temperatura, ki jo je ta reč oddajala, sta bila dovolj dobra dokaza, da se je umu razkril *vel*¹⁷, ki je nastal ob skepsi celotnega procesa. “Tukaj gre zares!” je bila moja prva misel. S tem pa nisem povedal nič novega, saj sem vedel, da bom hodil po žerjavici, že ob samoprepričevalnem argumentiranju na podlagi logicizma in laičnih fizikalnih razlag. Kaj se je torej spremenilo ob *pogledu* na to reč, na ta objekt, ki je bil prej tako prikrit, sedaj pa tako transparenten? Lacan opredeljuje funkcijo zaslona, vela, v tem, da pogledu onemogoči videti “vse”, tisto realno, ki bi porušilo sestavljeno predstavo o tem, kar hoče subjekt videti v objektu želje.

Pomočniki so nas usmerili v krog okoli žerjavice, označen z “varovalnim obročem svete vode” (okopan petcentimetrski jarek s “sveto” vodo), ter terjali vzdignjene roke in glasno izgovarjanje besede “aum”, to bi v *new age* govorici pomenilo “alfa stanje uma”. V primeru našega “duhovnega vodje” pa je le dober način, kako izražati bolečino skupaj z “magično besedo, ki da moč”. “Aum”, če ga razpognemo na dolgo petmetrsko ognjeno preprogo, se sliši kot krik, ki preglasi vse druge, ravno zato, ker je tako dolg: “Aaaaaaauuuuuuummmmm!!” če kdo ni spoštoval postopka (kot jaz ali spremljevalci novincev), so jim velevali, naj to počno, z besedami, ki so bile podobne grožnjam.

¹⁷ “Na zaznavni ravni je to pojav nekega razmerja, ki ga je razumeti v bistveni funkciji, namreč da se realnost v odnosu do želje kaže le kot marginalna.” (Lacan, 1996: 101) Predstavljeno tako, da moramo za željo v našem primeru vzeti “željo po hoji čez”, ki je komplementarna z “željo po ozdravitvi”.

Prvi, ki je pokazal postopek, je bil sam doktor – za njim so si ljudje sledili eden za drugim, z rokami, vzdignjenimi v zrak, z magično besedo na ustih in s strahom v očeh. Upanje, motivacija in pogum so bili onkraj njih, na drugi strani žerjavice, kjer je doktor sprejemal v objem paciente enega za drugim ter jih posledično objemal (ženske svojih let pa tudi po doktorsko otipaval po zadnjicah). Eni so hodili hitreje, drugi počasneje, eni glasni, drugi potihem; nihče pa ni kazal občutka, da je to kakršenkoli umski podvig. Vsi so bili budni, prisebni in prestrašeni sprva ter napolnjeni z egom na koncu. Ko je napočil trenutek, da sem tudi sam svoje telo spravil v frontalno pozicijo pred žerjavico, so se mi vse skeptične misli razblinile, tako da sem šel čez skoraj avtomatsko, *nezavedno*, brez hujših občutkov na nogah, brez magične besede na ustih in brez dvignjenih rok. Doktor me je kljub mojemu celovečernemu upiranju sprejel v objem in mi velel, naj se po vzgledu drugih “zahvalim ognju” – zavrnil sem objem in tudi njegov ukaz ter sam sebi ter drugim pokazal, da vera v njega ni nujna, da tisti, ki stoji na drugi strani, ni razlog, temveč samo povod do načina, kako telo spraviti čez bajno količino Celzijevih stopinj. Nihče si ni hotel priznati te realnosti – vsi so še naprej vzklikali, nekateri še bolj v drugo. Videl sem jim v očeh, da postajajo odvisni: nekateri so šli čez trikrat, nekateri sedemkrat, nekateri celo petnajstkrat, moj sadomazohistični občutek v tistem momentu pa je tako užival, da sem moral poskusiti še enkrat, tokrat pa čim bolj *zavedno* ... In tukaj je že prva “napaka”, kajti postopek zahteva pogled naravnost v doktorja, ker ti je tvoj pogled vrnjen v zagotovilo, da je žerjavica lahko sila nevarna, če ne hodimo po navodilih. Od na pol prehojene “ognjene preproge” sem obrnil pogled navzdol ter občutil temperaturo zaradi tega, ker je moj pogled (in z njim tudi moje lastno telo; korak se je za trenutek ustavil) zaznal nevarnost pod mojimi nogami; optična prevara, ki celotno zadevo spremeni v kup dima, od strani pa izgleda kot žareč žerjav, v bistvu pa je posuta z ogljem, tako da bi se mogel celoten proces hoje imenovati “hoja po oglju”, ne “hoja po žerjavici”. Spodnja plast žerjavice ima okrog 1000 stopinj Celzija, oglje povrh pa 800, še zmeraj dovolj visoka temperatura, da topi cink in poha meso. Zakaj nas torej ni speklo? Meditacije, triurno samevanje ali preprosteje pripravljenost uma? Vse naštetu ima vpliv samo do trenutka, ko se je treba odločiti, ali bi se k žerjavici spravil ali ne, ali bi nanjo stopil ali ne. Enkrat v samem procesu korakanja, takrat ko se že odločiš stopiti, ko si že stopil, pa lahko razmišljaš o nedeljskem kosilu, predsedniku Kučanu in nuklearni vojni, vseeno je – sam sem se skušal skoncentrirati na bolečine v podplatih, pa me vseeno ni ožgalo, kot mi je bilo napovedano. “Če bo kdo dol pogledal, ga bo ogenj zagotovo kaznoval.” To se je namreč tudi zgodilo: v trenutku, ko sem opazil, da lahko po oglju (ne žerjavici) hodim popolnoma priseben in zaveden, je padel tisti mističen *vel*, prej tako skrivnosten, sedaj pa tako limpidno jasen: realno je

stopilo na mesto simbolnega in nadomestilo vse poprejšnje predstave o (ne)varnosti postopka ravno v trenutku, ko sem pogled usmeril proti objektu. Lacanov stavek se lepo umesti v celoten kontekst: *“kar gledam, ni nikoli tisto, kar hočem videti.”*

Po hoji sem dobil že v drugo očitke in obsojajoče poglede vseh prisotnih, ne samo doktorja, ampak tudi pacientov, ki so pristali na njegovo verzijo dejstev, enostavno zato, ker so sami tako hoteli. Sicer sploh ne bi prišli na ta dogodek ter ne bi *upali in verjeli*, da jim bo olajšalo bolečine, fizične in psihične. Moč verjetja je moč samooslepitve in avtosugestije. Za trenutek sem pomislil, da bi vse skupaj na glas razkrinkal, toda kaj bi povedal. Ti ljudje so prišli iskat upanje za lastno, boljše prihodnost; če jim ta stvar pač pomaga, ne bom jaz tisti, ki jim bo ponudil “jabolko” spoznanja, da je celotna zadeva navadna farsa. Vzel bi jim še zadnje upanje potem, ko so jih konvencionalne metode medicine pustile na cedilu, same z bolečino. Iskali so človeka, ki jim lahko pomaga, in čeprav je ta človek, kar se tiče postopka “hoje po žerjavici”, navaden prevarant (nasuto oglje), pa vendar deluje in na njih učinkuje tako, da mu verjamejo, enostavno zato, ker sami hočejo, da on ve, kako se to naredi in kako se njihova bolečina ozdravi. Po opravljeni hoji smo se skupaj odpravili navzdol po klancu, kjer sem imel čas za premislek in ponovno obravnavo celotnega dogajanja. Ko so vsi šli čez oglje, je sledila strokovna obravnava podplatom tistih, ki so dobili mehurje; približno takole: točke na podplatih predstavljajo nekake “živčne stimulatorje”, povezane z drugimi deli našega telesa, ter so z njimi v medsebojni interakciji. Namreč, če imamo glede na lego mehurja določeno tudi, kaj nam v nekem predelu telesa povzroča težave, ter se s tem, ko mehur na tej točki nastane, “katarzično očistimo slabosti in vsega zlega”, bi pomenilo, da je ta lega od posameznika do posameznika različna, na posamezniku pa fiksna. Od pacientov, ki so se hoje po žerjavici udeležili mnogokrat, pa sem izvedel, da se je lega mehurjev menjavala, to pomeni, da ni tako. Sami (bolje rečeno: pod vodstvom doktorja, duhovnega *guruja*) so se prepričali, da je tako, ker se človekovo telo nenehno spreminja. Kako pa naj bi torej naš samooklicani *guru* vedel, katera točka je katera ob vsakem novem poskusu? Jasno, avtosugestija pride v poštev tudi tokrat, saj je sam doktor delal enostavne sklepe na podlagi poznavanja tistih, ki so se terapije že udeležili (postali so namreč njegovi “prijatelji”; spomnimo se namreč, kako ta možakar sklepa take vezi). Tisti, ki so se procesa že večkrat udeležili, so se mu predhodno zaupali, tako da je njihove fizične in psihološke težave samo umestil v kontekst mehurjev ter krepil vero v uspešnost metode. Za take, kot sem bil jaz, torej novince, pa je gledal enostavne človekove poteze in sklepal skupaj s podatki, nabranimi na uvodni predstavitvi, kjer je vsak povedal, zakaj je prišel. Tako je bil primer debelejšega, starejšega gospoda, kateremu je v mehurjih razbral (čeprav je bil njegov prvotni razlog radovednost) težave s prebavo; seveda je pacient nasedel

in veliko verjetnosti je, da se bo nadaljnih hoj udeleževal še naprej ter si tako vedno znova krepil vero, da ta "reč" v resnici pomaga. Ko sem mu pokazal podplate, ni na njih videl nobenega mehurja ter mi je povedal nekaj, kar sem sam že vedel: "Popolnoma zdrav si!" Torej, ali bi mu mogel verjeti ali ne? Očitno je, da je imel tudi v tem primeru naš doktor prav, saj mi je povedal stvar, o kateri v tistem trenutku ravno nisem mogel biti prepričan, ampak če bi morda imel vročino, bi bil odgovor isti in bi sam vročino pripisal hoji po žerjavici ali pa je sploh ne bi opazil.

Za konec bi rad opozoril še na nekaj ključnih dejstev, povezanih s samo tehniko "hoje": žareča žerjavica je spodaj, oglje pa je posuto po njej tako, da se z nekaj močnimi udarci lopate (tri so bile v neposredni bližini ognjene preproge) kaj kmalu oglje prileže na žerjavico in naredi vtis homogene celote. Moje mnenje je, da je stvar mišljena tako, da naj bi se hodilo samo po oglju – ker ni možnosti, da bi dobili mehurje, saj ni ničesar, ki bi tako reakcijo sprožilo. Mehurji nastanejo, ko pridemo v stik z žarečo površino; površina, pa naj bo še tako segreta (četudi je razlika "le" za 200 ali 500 stopinj), v primerjavi z žerjavico ne žari – ni ognjena. Mehurji na nogah so po mojem mnenju nastali, če je kakšen žareči ogorek med hojo (ki je dinamična in ne ravno predvidljiva zadeva) pač enostavno prišel med nežareče oglje, po katerem smo v resnici hodili. Kaj lahko iz vsega tega sklepamo? A je torej to le enostavna prevara, miselna manipulacija, psihoanalitska tehnika ali orientalska meditacija? Ne vemo, ne moremo vedeti, ker se v resnici vse skupaj odvija na zelo subjektivni ravni. Empirično pa je metoda preverjena, saj od 50.000 udeležencev nobeden nikoli ni bil hujše poškodovan. Koliko jih je čezenj pravzaprav šlo, koliko ljudi je s tem postopkom "ozdravelo", pa so vprašanja, v katera se ne bom poglobljajal, ampak bom zanje samo dejal, da če avtosugestija praktično deluje in udeleženi olajša bolečino ter jih psihično razbremeni, potem naj "alternativna medicina" deluje še naprej. Navsezadnje 5000 tolarjev, vloženi v "hojo po žerjavici", pomeni bistveno manj kot neskončno kupovanje vseh mogočih tablet in drugih kemijskih lekov, da ne govorimo o antidepresivih, ki so potrebni za vzdrževanje normalne psihe pacienta. S tem procesom, ki je navsezadnje popolnoma "naravna" zadeva, pa se lahko nekaj v glavah ljudi zares premakne, da se potem ne sugestionirajo z običajno medicino, ki je s pacienti odkrita do te mere, da pacientu hladno realno pove v obraz: "Gospod, jutri boste umrli in mi ne moremo ničesar narediti." Razlika med verjetjem in vedenjem se s hojo izbriše in odpre subjektu novo polje razmišljanja, o katerem zagotovo ne bi razmišljal, če bi bil – v klinični govorici rečeno – "zdrav".

LITERATURA

- JAKOBSON, R. (1996): *Lingvistični in drugi spisi*, Studia Humanitatis, Ljubljana.
- LACAN, J. (1988): *Etika psihoanalize*, Društvo za teoretsko psihoanalizo, Ljubljana.
- LACAN, J. (1996): *Štirje Temeljni koncepti psihoanalize*, Društvo za teoretsko psihoanalizo, Ljubljana.
- LACAN, J. (1980): *Della psicosi paranoica nei suoi rapporti con la personalita*, Einaudi Paperbacks 120, Torino.
- LEVI-STRAUSS, C. (1994): *Rasa in zgodovina; Totemizem danes*, Studia Humanitatis, Ljubljana.
- SAUSSURE, F. (de) (1997): *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*, Studia Humanitatis, Ljubljana.
- ŠTERK, K. (1998): *O težavah z mano*, Študentska založba, Ljubljana.